

INGEZONDEN.

De redactie behoudt zich voor ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken zoo noodig eenige bekorting aan te brengen.

STRALENBEHANDELING VAN KWAADAARDIGE GEZWELLEN VAN DE VROUWELIJKE GESLACHTSORGANEN.

Hoewel ik het eens kan zijn met de opmerking van collega TEN BERGE, dat statistieken moeilijk te lezen zijn, zijn deze naar mijn meening — met de noodige critiek bestudeerd — toch de eenige gronden, waarop men de juiste behandelingswijze kan kiezen. Wel zijn de discussies hierover nog niet gesloten, doch het is een feit, dat de algemeene tendens bij de behandeling van carcinoma colli uteri, — niet alleen in Nederland 1), doch in geheel Europa 2) — sterk ten gunste van de stralenterapie is gewijzigd. Wel zijn er voorstanders van operatie, gepaard aan voor- en nabehandeling met radium en (of) Röntgenstralen, doch deze voorvechters der operatieve therapie moeten, evenals dr. TEN BERGE zelf, vooralsnog aannemelijk maken, dat de toch in ieder geval gevaarlijker en voor de patiënten groter morbiditeit medebrengende gecombineerde methodes, gunstiger uitkomsten opleveren dan bestraling alleen.

De ontoereikendheid der stralenterapie tegenover adenocarcinomen van het collum uteri, welke dr. TEN BERGE als voorbeeld aanhaalt, staat volgens onderzoekingen der latere jaren 2) en 3) in geen deele vast en ook de ervaring uit de kliniek van prof. VAN ROOY 1) en uit ons Instituut pleiten niet voor de radioresistentie van deze soort gezwellen.

De door dr. TEN BERGE veronderstelde onberekenbaarheid van het carcinoom tegenover de stralenterapie zoowel als tegen de operatieve behandeling is voor enkele uitzonderingsgevallen wel aannemelijk. In het algemeen echter houdt de prognose der stralenbehandeling nauw verband met de uitbreiding van het gezwel. Nog te dikwijls wordt mislukking eener behandelingswijze toegeschreven aan wisselvalligheden der methode, wanneer deze in werkelijkheid berust op technische fouten of op onze onmacht om de juiste plaatselijke of algemeene uitbreiding der gezwellen vast te stellen.

De gronden voor de onzekerheid der radiumbehandeling van het corpuscarcinoom, welke dr. TEN BERGE aanvoert, lijken op het eerste gezicht aannemelijk, maar de statistische uitkomsten, zoowel uit onze kliniek als uit enkele groote buitenlandsche inrichtingen 4), bewijzen, dat deze onzekerheid nog wel iets medevault. Wat betreft de behandeling van het corpuscarcinoom is ons standpunt dan ook niet geboren uit de betrekkelijk kleine getallen van ons oude materiaal, maar gegrondvest op de studie van de groote statistieken van betrouwbare schrijvers, gesteund door onze latere ervaring, welke echter nog van te recenten datum is om deze statistisch te bewerken.

Wat betreft de behandeling van het vulvacarcinoom loopen de inzichten van dr. TEN BERGE en die van ons Instituut waarschijnlijk niet ver uiteen; slechts trachten wij door een enigszins meer afwachtende houding ten opzichte van de lieskliermetastases het aantal en de uitgebreidheid van de operaties te beperken. Een steun voor deze handelwijze putten zij uit de overweging, dat STÖCKEL 5), de groote voorvechter der uitgebreide vulvectomie met ruime liesklierexstirpatie in één zitting, geen grooter genezingspercentage dan wij mocht boeken.

1) Uit één der grootste vrouwenklinieken in Nederland is eenige maanden geleden een statistisch zeer goed gefundeerd pleidooi verschenen voor de stralenbehandeling van carcinoma colli uteri (*Ned. Tijdschr. voor Gen.* 24 Augustus 1935)

2) Volkenbondsrapport 1931.

3) NILLSON. *Acta Radiologica* 14, blz. 283.

4) DÖDERLEIN (München); Radiumhemmet (Stockholm); WINTZ (Erlangen).

5) STÖCKEL: *Znb. Gyn.* 54 Jahrgang, 1930. Bd. I., blz. 47.

Ten slotte wil ik eindigen met de volgende algemeene opmerking: er zijn wat betreft de behandeling van de gezwellen der vrouwelijke geslachtsorganen verschillen van inzicht, zoodat hij, die in staat is aan een groot aantal patiënten één der omstreden methodes te toetsen, alle recht daartoe heeft. Welke methode de voorkeur verdient zal tenslotte de tijd leeren. Ik hoop en verwacht echter, dat de toekomst ons nog betere methodes aan de hand zal doen, die aan alle onderlinge verschillen een einde zullen maken.

Amsterdam, 12 Nov. 1935.

D. DEN HOED.

ENKELE INDICATIES VOOR GYNAECOLOGISCHE OPERATIES.

Collega BLANKESTIJN maak ik er op opmerkzaam dat met: Dit nu is enz. niet is bedoeld: schrompeling in het climacterium, maar wel: genezen van prolapsen door ringtherapie. Deze toch verwijdt bij echte prolapsen altijd den hiatus zelfs in het climacterium. Behalve van STOECKEL is dit de ervaring van KAHR, BENTHIN, PERTHES, HALBAN en SEITZ.

Dat in het climacterium schrompeling ontstaat, is ook mij bekend. Of het juist is in een sterk schrompelende vagina een ring te plaatsen, moge ieder voor zich uitmaken.

Amsterdam, 11 Nov. 1935.

R. T. SCHUURMANS.

DANK VOOR VERLEENDE HULP.

De noodlijdende arts, voor wien wij in Nrs. 18 en 21 van dezen Jaargang om hulp hebben gevraagd, is, dank zij veler medewerking, afdoende geholpen, zoodat hij thans in Oost-Indië werkzaam is. Er is zelfs een saldo voor het Ondersteuningsfonds overgebleven. Aan allen, die hebben bijgedragen, hartelijk dank!

Nijmegen,
8 Nov. 1935.

dr. J. WIARDI BECKMAN
dr. C. GROENEWEGEN

dr. D. NEURDENBURG
MR. B. G. A. SMEETS.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

WEENEN. — **Gedwongen onderzoek naar de bloedgroep.** Het Oberlandesgericht te Weenen heeft aan de rechters opgedragen heeren, die ervan verdacht worden vader te zijn („Vaterschaftsverdächtige”), te dwingen tot het ondergaan van een onderzoek naar de bloedgroep, zelfs onder bedreiging met hechtenis (*Münch. med. Wochenschr.*, 27 Sept.).

ROME. — **Sanatorium voor de geestelijkheid.** De vereeniging der Italiaansche geestelijkheid heeft te Vigne d'Arco een groot buitengoed verworven, dat zal worden ingericht tot sanatorium voor geestelijken. De vereeniging achtte het onvereinigbaar met den aard van het priesterambt, als priesters, die sanatorium-verpleging noodig hebben, genoodzaakt zijn, te midden van de andere patiënten te verkeerem.

Ook in Frankrijk, te Thorène, bestaat zulk een sanatorium (*Policlinico*, 28 Oct.)

— **Beperking van den omvang van wetenschappelijke verhandelingen.** De Italiaansche minister van posten en propaganda heeft beschikt, dat de omvang van alle couranten en tijdschriften moet worden beperkt. *Il Policlinico* van 7 October verzoekt daarom allen schrijvers zich te matigen wat betreft historische beschouwingen betreffende hun onderwerp, beschrijving van waarnemingen en proefnemingen en literatuuropgaven, zoodanig dat in het algemeen geen stuk langer worde dan 10 kolommen (ruim 9 van onze bladzijden met groote letter).

BOLOGNA. — **Tentoonstelling van geneeskundige boekwerken.** Den 12en October is te Bologna een tentoonstelling van geneeskundige werken